

29. november 2021 kl 02:00 **Miljø**

Debat

Collective Impact og V-borgmestre: Udviklingen af det åbne land kalder på et omfattende reformarbejde

Når der er stadig flere der skal bruge mere landareal, er det altafgørende, at der bliver lavet en helhedsorienteret jordreform, så vi kan fremtidssikre det danske landskab. Der skal være plads til både biodiversitet, klimatilpasning, vandmiljø og landbrugsdrift i en ny fælles aftale, skriver Mogens Christen Gade, Mogens Jespersen og Søren Møller.

Foto: Mads Claus Rasmussen/Ritzau Scanpix

**Mogens Christen
Gade**

Borgmester (V), Jammerbugt Kommune, formand for Erhvervshus Nordjylland

Mogens Jespersen Borgmester (V), Mariagerfjord Kommune

**Søren
Møller**

Formand, Collective Impact - Fremtidens bæredygtige landskaber, medlem, Det Etske Råd, bestyrelsesformand, DGI Byen

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Vi står over for at skulle løse presserende samfundsudfordringer, som vil omfatte en historisk omlægning af vores arealer.

For at løfte opgaven efterlyser vi en jordreform, hvor fysisk planlægning, sektorlovgivning og monofunktionelle tilskudsordninger spiller meget bedre sammen om at drive forandringerne fremad.

Alternativt risikerer landspolitiske mål og kommuneplanen at forblive formuleringer på et stykke papir uden at blive omsat til handling i konkrete arealprojekter.

Risiko for eskalerende arealkamp

Arealprojekter med ophæng i forskellige tilskudsordninger, sektorlovgivning og ressortministerier kæmper om pladsen i det åbne land.

“

En sammenfattende planramme for det åbne land vil være helt central for, at omlægningen af vores arealer sker koordineret, klogt og fremtidssikret.

Mogens Christen Gade, Mogens Jespersen og Søren Møller.

Vi risikerer, at udviklingen drives fremad af tilskudsordninger med stor landspolitisk opmærksomhed og substantiel finansiering (survival of the fittest). Det kan for eksempel være den nødvendige ekstensivering eller udtagning af 100.000 hektar lavbundsarealer, hvortil der netop er tilført to milliarder kroner alene i 2023-24 i statslige midler.

100.000 hektar svarer til to gange Bornholms størrelsen eller 45 gange Skjern Å-naturgenopretningen. Når så mange penge skal udmøntes til lavbundsindsatsen på så kort tid, så er der risiko for, at indsatsen kommer til at ske uden afvejning i forhold til andre arealinteresser og uden analyser af, på hvilken måde lavbundsindsatsen interagerer med andre arealmål.

Samme risiko er der for den tilsvarende nødvendige udbygning af solceller. Ifølge Energistyrelsen vil strømmen fra markanlæg blive femdoblet frem mod 2030 og næsten tidoblet frem mod 2040.

I bedste fald risikerer vi at gå glip af synergieffekter for blandt andet biodiversitet, fremtidig landbrugsdrift, vandmiljø, klimatilpasning og friluftsliv. I værste fald risikerer vi at styre direkte ind i konfliktfyldt farvand, hvor mange samfundsmål forsinkes i opfyldelsen.

Synergieffekter ved en helhedsorienteret indsats

Vi kommer ikke i mål med opgaven, hvis sektorlovgivning og særbehandling af arealinteresser – som alle er nødvendige og hastende – skævvrider anvendelsen af arealerne og skaber konflikter.

66

Vi kommer ikke i mål med opgaven, hvis sektorlovgivning og særbehandling af arealinteresser skævvrider anvendelsen af arealerne og skaber konflikter.

Mogens Christen Gade, Mogens Jespersen og Søren Møller.

Det vil være i stærk modstrid med principperne for opfyldelse af FN's 17 mål for bæredygtig udvikling, som hviler på en integreret målopfyldelse, hvor opfyldelsen af ét mål ikke må ske på bekostning af muligheden for at opfylde øvrige mål. Det komplicerer udfordringen.

Omvendt er der ingen enkle løsninger eller quick fixes på komplekse samfundsudfordringer. Men der er mange synergieffekter og win-win, hvis vi løser udfordringerne helhedsorienteret og afvejet.

Det er meget bedre at tilbyde lokale aktører muligheden for at gentænke brugen af det lokale landskab inden for en sammenfattende plan- og bevillingsramme, end at tilgå lokalsamfundet med færdige sektorplaner med tilhørende, snævre projektordninger, som det kan være vanskeligt at se relevansen af lokalt.

Koordineret planramme skal fremtidssikre landarealerne

Hvis vi ønsker at accelerere løsninger på presserende samfundsudfordringer, så skal vi gentænke hele måden, vi bruger vores arealer på. Intet mindre!

En sammenfattende planramme for det åbne land vil være helt central for, at omlægningen af vores arealer sker koordineret, klogt og fremtidssikret. Planrammen kan sætte velovervejet og strategisk retning for arealanvendelsen – men i sig selv skaber den ikke forandringer. Det vil kræve, at der er en tæt kobling til relevante redskaber og virkemidler, som kan understøtte konkret handling og forandring.

Den kobling varetages ikke åbenlyst i dag, hvor fysisk planlægning findes i ét ressortministerium, og projektordninger udvikles i andre ministerier. Dermed risikerer planlægningen at blive irrelevant for udviklingen af det åbne land samtidigt med, at arealprojekter med ophæng i hver deres tilskudsordninger og ressortministerier slås om pladsen.

Der er ingen vej uden om forandring, men det er essentielt, at det skal ske på et strategisk grundlag, som fremtidssikrer udviklingen af det åbne land på tværs af de

mange interesser.

Men der er ikke blot brug for at ændre konkrete paragraffer i planloven eller øvrig sektorlovgivning. Derimod er der behov for et reformarbejde, som ser på tværs af myndigheder, lovgivning og finansiering for at skabe de optimale betingelser for at drive forandringerne fremad. Vi skal gentænke hele systemet!

**Mogens Christen
Gade**

Borgmester (V), Jammerbugt Kommune, formand for Erhvervshus
Nordjylland

Mogens Jespersen Borgmester (V), Mariagerfjord Kommune

**Søren
Møller**

Formand, Collective Impact - Fremtidens bæredygtige landskaber, medlem, Det
Etiske Råd, bestyrelsesformand, DGI Byen